

Okul Yöneticilerinin İş Sağlığı ve Güvenliği Denetimlerine İlişkin Görüşleri

Opinions of School Principals on Occupational Health and Safety Supervisions

ÖZET

İş kazaları ve meslek hastalıklarının önlenmesi için okullarda gerçekleştirilen iş sağlığı ve güvenliği çalışmaları önem taşımaktadır. Bu çalışmaların istenilen düzeyde gerçekleştirilmesi için iş sağlığı ve güvenliği denetimleri de büyük önem arz etmektedir. Okullarda gerçekleştirilen bu denetimlerin daha profesyonel bir şekilde gerçekleştirilmesi için yapılan denetimlerinde belirli bir düzeyde yapılması ve gelişen teknolojik şartlar ayak uydurması gereklidir. Çalışmanın amacı okul yöneticilerinin yapılan denetimlere ilişkin görüşleri belirlenmesi ve denetimi daha işlevsel hale getirmektir. Çalışmanın örneklemini Şanlıurfa ili Akçakale ilçesinde görev yapan okul yöneticilerinden gönüllü katılımı esas alınarak seçilmiştir. Yapılan araştırmada görüşme formu ve yarı yapılandırılmış görüşme sorularından oluşmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Denetim, İş Sağlığı ve Güvenliği Denetimleri, Denetim Türleri, İç Denetim, Dış Denetim

ABSTRACT

Occupational health and safety studies carried out in schools are important for the prevention of occupational accidents and diseases. Occupational health and safety supervisions are also of great importance in order to carry out these studies at the required level. In order for these supervisions conducted in schools to be carried out in a more professional way, it is necessary to implement the supervisions at a certain level and to catch up with ongoing technological advancements. The aim of the study is to determine the opinions of school principals on the supervision and to make the process more functional. The sample of the study was selected based on the voluntary participation of school principals working in the Akçakale sub-province of Şanlıurfa. The research consists of an interview form and semi-structured interview questions.

Keywords: Supervision, Occupational Health and Safety Supervisions, Audit Types, Internal Supervision, External Supervision

GİRİŞ

Denetimin örgüt açısından zorunlu olması, örgütün kendi varlığını sürdürme kararlılığının doğal bir sonucudur. Bu nedenle örgüt varoluş nedeni olan amacını gerçekleştirme derecesini sürekli olarak bilmek ve izlemek durumundadır. Bu da örgütün girdilerinin, sürecin ve çıktılarının planlı ve programlı olarak, sürekli bir biçimde kontrol edilmesi değerlendirilmesi ile olanaklıdır (Aydın, 2011).

Herhangi bir denetim faaliyeti yapılmazsa kişi ya da kurumların misyonlarına ve vizyonlarına ulaşması mümkün değildir. Bu çerçevede bakıldığında okullarda da iş sağlığı ve güvenliği ile ilgili denetimler yapılmazsa belirlenmiş olan standartlara ulaşması mümkün olmayacaktır.

Fenomonolojik Olgu Bilim Araştırması niteliğinde olan bu çalışma okullarda çalışan yöneticilerinin görüş ve önerilerini belirleyerek değerlendirmek olup; denetim faaliyetlerin okullarda çalışan yöneticilerimizin görüşleri doğrultusunda yapılabilecek iyileştirici faaliyetlere yol gösterici olması niteliğinde bir çalışma olması gayesi taşımaktadır. Araştırmada okullarda iş sağlığı ve güvenliği (İSG) ile yapılan denetimlerin tüm hususları göz önünde bulundurulmuş ve yöneticilerimizin görüşlerini belirlemek için cevaplaması gereken sorulara hazırlanmıştır.

Bu doğrultuda, çalışmanın ilk bölümünde denetim kavramı, denetim tanımı ve öneminden denetimin amacı ve denetim ilkelerinden bahsedilmiştir. İkinci bölümde okul yöneticilerinin iş sağlığı ve güvenliği denetimlerine ilişkin görüşlerini belirlemek için sorular sorulmuş ve son olarak okul yöneticileri üzerinde yalpan araştırma ait sonuçlar elde edilmiştir. Bu sorulara verilen cevaplar değerlendirilerek okullarda gerçekleştirilen iş sağlığı ve güvenliği denetimlerinin amacının tam olarak anlaşılması, iş sağlığı ve güvenliği denetim uzmanlarının denetim esnasındaki tutum ve davranışlarını olumlu ve yapıcı hale getirme, iş sağlığı ve güvenliği denetiminde kullanılan kontrol çizelgelerinin işlevselliğini daha kaliteli hale getirme, iş sağlığı ve güvenliği denetimlerinden önce ayrılan bütçenin miktarının belirlenmesi, iş sağlığı ve güvenliği denetimlerinden önce bir hazırlık

Mustafa Kaya¹
Zeki Yıldırım²
Salih Halat³

How to Cite This Article

Kaya, M., Yıldırım, Z. & Halat, S. (2023). "Okul Yöneticilerinin İş Sağlığı ve Güvenliği Denetimlerine İlişkin Görüşleri", International Social Mentality and Researcher Thinkers Journal, (Issn:2630-631X) 9(70): 3380-3390. DOI: <http://dx.doi.org/10.29228/smryj.69247>

Arrival: 05 March 2023
Published: 30 April 2023

Social Mentality And Researcher Thinkers is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.

¹⁻²⁻³ Öğretmen, MEB, Şanlıurfa, Türkiye

sürecinin olup olmadığı, iş sağlığı ve güvenliği denetimlerinin okulların güvenliği için faydası olup olmadığı ve denetim sıklığının belirlenmesi amacıyla yapılmış bir araştırmadır.

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Denetim Kavramı

Denetim ile ilgili yaptığımız araştırmaları ve incelemeleri değerlendirdiğimizde insanların var oluşundan itibaren karşımıza çıkmaktadır. İnsanların yerleşik hayata geçmeleri ile denetim bir zorunluluk haline gelmiştir. Dünya da teknolojik faaliyetlerin canlanması ile okullarda iş sağlığı ve güvenliği denetimi daha çok ihtiyaç duyulmaya başlanmıştır.

Okullarda iş sağlığı ve güvenliği faaliyetlerinin sürekli olarak incelenmesi ve denetim halinde olması, okulların kendilerine tahsis edilen fiziki alanlarının ergonomik şartlara göre düzenlenmesi, bütçelerinin doğru yerde kullanılıp kullanılmadığı tespit edilmesi ve okulların değişen şartlara göre güvenlik standartlarının yüksek seviyede tutmak için önlemler alması zorunludur. Bundan dolayı denetim mekanizması vazgeçilmez bir unsurdur. Okul yöneticilerinin iş sağlığı ve güvenliği ile bilgi ve yeterlilikleri ile olması gereken standartlar bakımından farklılık arz etmesinden dolayı yöneticilerin belirlenen standartlara ulaşması bakımından denetim kavramı gereklidir. Aksi takdirde yapılan iş ve işlemler gelişigüzel ve uyumsuz olacaktır. Bundan dolayı denetim faaliyetinin dışına çıkıldığı zamanlarda eksiklikleri giderici bir rol durumundadır.

Okul yöneticilerinin 6331 sayılı iş sağlığı ve güvenliği kanununda 4. maddesinde gerekli olan her türlü önlemi almak, gerekli araç, gereç ve donanım ile kişisel koruyucu donanımları sağlamak, bilgilendirme yapmak ve iş sağlığı ve güvenliği eğitimi vermek, işyerini iş sağlığı ve güvenliği konusunda uzman kişilerle örgütlemek, önlemlerin değişen şartlara uygun hale getirilmesini sağlamak, mevcut durumu iyileştirmek, risk değerlendirmesi yapmak yahut yaptırmak çalışana görev verirken işe uygunluğunu dikkate almak, yeterli bilgi ve eğitim verilenler dışındakilerin yaşamsal tehlike arz eden yerlere girmesini engellemek, çalışanların alınan önlemlere ve verilen talimatlara uygun davranıp davranmadıklarını kontrol etmek, bu anlamda uygunsuzluklar varsa bunları gidermek olarak sıralanmıştır (6331 İş Sağlığı ve Güvenliği Kanun Kanunu, 2012: 4). Okul yöneticilerinde işveren konumunda olduklarından dolayı kendilerine verilen bu sorumluluğu yerine getirmeleri beklenir. Bunlara uyulmasını sağlayanda denetim olgusudur.

Günümüzde önemi oldukça artan ve 5227 sayılı yasa da dile getirilen iştirak, saydam, sorumlu olmak yönetim anlayışı, insan hak ve özgürlüklerini konu alan bir kamu anlayışı oluşturulması gibi amaçlar doğrultusunda kurumların ve çalışanların denetimini daha etkin hale getirmek gayesiyle hareket etmiştir. Denetim yolsuzlukları önleyen bir kavram olarak karşımıza çıkmaktadır (Akpınar, 2006).

İdarecinin kabiliyetlerini maksimum anlamda yerine getirebilmesi, kurumsal amaçlara minimum sürede ve ekonomik tasarrufla, yüksek düzeyde kaliteyle ulaşabilmesi için etkili bir denetim süreci gereklidir. Kamu hizmetlerinin olduğu yerde güvenilirlik önemli bir durumdur. Bu sebeple bir amacı gerçekleştirme endişesiyle hareket eden kurumlar ve kişiler denetim faaliyetine ihtiyaç duymaktadır (Akpınar, 2006).

Denetim, okullarda hali hazırdaki durumları gözden geçirme ve eksiklikleri gidermeye olanak sunduğu için, bilhassa yönetici ve çalışanlara yol gösteren bir olgu olarak yönetici ve çalışanların yararlandığı kaynaklar arasında ilk sıradadır.

Denetimin Tanımı ve Önemi

Denetim; bir faaliyetin sonuçlarının mümkün olduğu kadar planlara uygun olmasını sağlamak amacıyla standartlar konması, elde edilen sonuçların bu standartlarla karşılaştırılması ve uygulamaların plandan ayrıldığı noktalarda düzeltme önlemlerinin belirlenmesi olarak tanımlanabilir (Sanal, 2002).

Denetim kuruluşların daha önce belirlenen ölçülere ne derecede varıldığını analiz ederek, lazım olan düzenlemeleri yapmak suretiyle de bir nevi performansı değerlendirme işlevi de diyebiliriz. Başka bir ifadeyle denetim; bir kurumun veya kuruluşun planlanan programa sadık kalmasını sağlamak için iş ve işlemlerinin belirlenen hedeflere ne derecede varıldığını önceden planlanan programla ayrıntılı bir şekilde karşılaştırma yaparak ilgililere sunulma süreci de denilebilir. Bu süreçte değerlendirme yaparken tamamen tarafsız bir şekilde yapılmalıdır.

Denetim, yönetim sürecinin bir parçasıdır. Denetimsiz bir yönetim süreci eksik kalmış demektir. Denetim kurumlar için vazgeçilmez ve hayati derecede bir zorunluluktur. Yapılan işin tamamlanıp tamamlanmadığı ancak denetim sonunda belli olur (Akyel, 2012).

Denetimin Amacı

Denetimin amacı, denetime niçin ihtiyaç duyulduğu ile alakalıdır. Cevabını araştırdığımızda denetim; hali hazırda bulunulan duruma daha faydalıyı ve daha iyiyi bulmak, farklılıkları gidermek, negatif durumları ortaya çıkarmak ve verilen hükümlerde yanılmamak için gerekli olduğu kanısına varılmaktadır.

Denetimin amacı ile ilgili farklı düşünceleri bir araya getirdiğimizde şunları söyleyebiliriz:

- ✓ Devamlılığı sürdürmek,
- ✓ Tedbir alma ve sınır çizme
- ✓ Hataları gidermek, denetim sonunda tavsiyelere göre yenilikler yapma
- ✓ Birimler arasında bağlantı kurularak verimliliği artırmak ve önceden saptanan amaçlara ulaşılmasını sağlamak,
- ✓ Verilen kararlarda yanılmamak
- ✓ Denetlenen organlar içerisinde hali hazırdaki duruma göre daha faydalı ve daha iyi durumları bulabilmek
- ✓ Denetlenen organları içerisindeki farklılıkları belirleyip tedbirler almak ve uygulamalardaki negatifikleri ortaya çıkarmak olarak sayabiliriz.

Denetimin Gelişim Süreci

Denetimin gelişimsel sürecine baktığımızda başlangıç yılları antik çağ döneminde Asurlu uygarlığında rastlamaktayız. Dönemin gelişmiş uygarlıkları olarak bilinen Mısırlılar, Yunanlılar ve Romalılarda mali hesapların sağlanmasında ve düzene sokulmasında kullanıldığına yönelik arşiv bilgileri görülmektedir. İslamiyet'in başlangıç yılları ve yayılması ile geçen sürede denetim kavramı paralel olarak gittikçe geliştirilmiştir. İslamiyet'te halifeler döneminde mali hesap ve denetim mekanizması ile ilgili yazılı bilgiler günümüzde mevcuttur.

Günümüz kamu denetiminin başlangıcı ise demokrasinin ortaya çıkması ile paralel olarak ortaya çıkmıştır. Gelişmeye başlaması ise demokrasi kültürünün yaygınlaşması ile birlikte günümüz yönetim süreçlerine geçilmesiyle başlamıştır. Ticaretin ve sanayinin gelişmesiyle birlikte farklı yerlerde yatırım yapan kişilerin işleri ile alakalı bilgi edinmek istemeleri ihtiyacı ortaya çıkmıştır. Bundan dolayı bu kişiler için denetim faaliyetleri onlar için bir gereklilik haline gelmiştir. Örgütlerin içeriği ve kapsamı büyüdükçe, personel sayısı arttıkça, planlı bir denetime ihtiyaçları gittikçe artmıştır. Bu sebeple gereksiz yolsuzluklara mücadele edilmesi, gereksiz harcamaların kısıtlanması ve kamu hizmetlerinde verimliliğin artması için denetim faaliyetlerinden oldukça çok şey beklenilmektedir.

Abbasiler döneminde kurulmuş günümüzde bakanlıklar olarak bilinen istihbarı haber edinmek, devlet ile taşra arası haberleşme görevini yerine getiren ve ayrıca denetim yapan bir kurum olan "Divan-ı Beride" kurulmuştur. Herhangi bir haksızlık olduğunda haksızlıkların önlenmesinde çalışan, idareciler ile memurlar hakkında şikâyetlerin incelenmesinde, divan katipleri ile vakıfların denetlenmesinde "Divan-ı Mezalim" kurumu kurulmuştur. Anadolu Selçuklularında askeri ve adli işler dışındaki denetlemeden sorumlu divan olan "Divan-ı israf" kurulmuştur.

Osmanlı Devleti yenileşme hareketiyle birlikte değişen ve gelişen dünyaya ayak uydurmak için Osmanlı Devleti de Avrupa olduğu gibi nazırlıklar kurulmaya başlanmıştır. Kurulan kuruluşlarda denetim faaliyetlerine yer verilmiştir. Bu denetim faaliyetinde görevlendirilen kişiye müfettiş adı verilmiştir. Tüm bu gelişmelerin ardından Türkiye'nin kamu hizmetlerinde denetleme hizmetleri ayrı organ tarafından yürütülmeye başlanılmıştır.

Denetim değişim ve gelişim sonucunda bugünkü mevcut durumuna kavuşmuştur. Kurumların hizmet alanı genişledikçe denetçinin görevi artmış, kamu denetiminin kapsamı buna bağlı genişlemiştir. Denetleyenler yalnızca hesaplamaların doğruluğunu değil devlet gelirlerinin ve giderlerinin yasalara ve mali ilkelere uygun olup olmadığını incelemeye de başladılar.

Sanayi Devrimiyle birlikte kurulan iş yerleri hesaplarda hile yapılmasını önlemek, görev ve yetkilerin kötüye kullanılmasının önüne geçmek için denetleme faaliyetinde bulunan personelleri göreve almışlardır. Ayrıca sanayi devriminin gerçekleşmesiyle birlikte denetim kavramı Amerika ve İngiltere olmak üzere yasama faaliyetlerine de girmeye başlamıştır. Denetimin görevi, alanı ve içeriğinin hızlı değişimi II. Dünya Savaşı'ndan sonra daha da hızlanmıştır. Denetleyenler sadece hata bulan değil ayrı bir meslek örgütü olarak karşımıza çıkmıştır.

Denetim İlkeleri

Denetim faaliyetlerinin olduğu her alanda bir takım dikkat edilmesi gereken ilkeleri vardır. Bunlar sırasıyla bağımsızlık, yasallık, nesnellik ve dürüstlüktür.

Bağımsızlık İlkesi

Denetim faaliyetleri gerçekleştiği sırada denetleyenin bağımsızlığı önemlidir. Denetçi bağımsız olması için denetlenen kişi veya kurumlarla ilgili herhangi bir iş ilişkisi, mali anlamda ortaklığı bulunması, işlerini aksatacak bir çıkar durumunun olmaması yani bağımsızlığını etkileyecek herhangi bir durumun olmaması gerekir.

Denetçinin bağımsız olması için dürüstlük ilkesine bağlı kalmalı ve tarafsız olmalıdır. Çünkü denetimden istenilen kalitenin elde edilebilmesi için büyük oranda denetçinin bağımsızlığına bağlıdır. Denetçinin vereceği kararlar herkese karşı sorumlu olmalarının bir sonucudur.

Denetçilerin denetledikleri kişilerle ilgili herhangi bir çıkar ilişkisi olur ise bağımsızlığı bozacak bir durum olarak ortaya çıkar. Dış denetimde özellikle karşımıza çıkan bağımsızlık ilkesi denetim ile yönetim olgularının birbirlerinin karışmasını engelleyen bu sayede denetimin etkililiğini artıran bir durumdur.

Devlet yönetimlerinde ise başarılı olunması için denetimde tam bağımsızlığın oluşması gerekir. Bundan dolayı iş sağlığı ve güvenliği iç denetimin türlerinin farklılıklarını gösterir. Devlet denetiminin tam bağımsızlığı aynı zamanda sistemlerin baskısından partilerin baskısından ve diğer baskı gruplarından bağımsız olarak, kamu faaliyetlerinin tarafsız olarak incelenmesi sağlanır.

Yasallık İlkesi

Denetim gerçekleştirilirken hukuki yasalara dayanarak yapılmasıdır. Denetleyen kişilerinin denetim yapıldığı zaman denetledikleri kişi veya kurumları kanunlarda belirtilen düzenlemelere göre denetleme yapmaları gerekir. Yapılan denetlemeler yasal mevzuata uygun yapıldığında başarılı olunur.

Nesnellik İlkesi

Denetim faaliyetleri gerçekleştirilirken dikkat edilmesi gereken bir diğer ilke de nesnelliktir. Denetleyen kişinin denetim yaptığı zaman var olanları göz önünde almalı ve beklenen durumla karşılaştırarak sonuca gidilmelidir. Denetleyen kişinin değerlendirme yaparken sahip olduğu yetkisinin dışına çıkmamalı görevini icra ederken taraf olmamalı, kimsenin etkisinde olamamalı, duygusal davranmadan kalması gerekir. Denetim yapılırken belirli standartların olması da nesnellik yönünden denetimin ön şartını oluşturmuştur.

Dürüstlük İlkesi

Denetim yapılırken denetim yaparken mesleğinin gereği olarak dürüst davranması gereklidir. Denetleyen görevini icra ederken kimsenin etkisinde kalmaması, tarafsız olmalı denetim sürecini yasalara göre etik çerçeveler doğrultusunda dikkate alarak yapması gerekir.

Bu ilke bağımsızlık ilkesi ile benzer özellikler sahip olup dürüstlük ilkesi bağımsızlık konusunda anlatılan özelliklere dikkat edilmesi gerekir. Denetleme yapan kimselerin dürüst davranmaması halinde bozulma başlayacak ve bu bozulma artarsa kurumların işleyişi de bozularak verimliliği düşecektir (Gerekan, 2010).

Denetim Türleri

Bu bölümde denetim iş sağlığı ve güvenliği alanında yapılan denetim türlerinden bahsedilmektedir. Başlıca denetim türleri şu şekilde sıralayabiliriz. Dış denetim, iç denetim, bağımsız denetim, uygunluğun denetimi, performans ölçme denetimi, uluslararası denetim, uygulanma zamanına göre denetim gibi türlerinden bahsedilecektir.

İç Denetim

İç denetim, kurum işlerinin ve çalışanların yaptığı işlemlerin ve işlerin yeterliliği ve çabaları sonucu üretilen her çeşit bilgilerin güvenilirliği yasalara, mali hesaplara iç denetçi ismi verilen kimselerce araştırılarak incelenerek bir üst amirlerine raporlanmasıdır. Başka bir tanımla iç denetim, kuruluşlara hizmette bulunmak gayesiyle kurum ve kuruluşların bütün faaliyetlerini inceleyerek değerlendirme yapmak için kurulan kurum içinde tamamen bağımsız bir birimdir.

Yönetimsel bir işlevi olan iç denetim örgütlerin kendi içinde oluşturulan personeller tarafınca, idarenin kendisini denetlemesidir. Kamu yönetimi içinde bulunan her üstün astını denetlemesi de iç denetim faaliyetine girer. İç denetim kurumlarda var olan düzeni korumak otorite boşluğunu engellemek içinde yapılır. İç denetimin bir diğer amacı da hukuka bağlı olan devletlerde mevzuata uygun olmasını sağlamaktır. Ayrıca iç

denetim bakanlıklarının denetim birimlerinin kurumları denetlemesi de bir iç denetimdir. Kurumların içindeki denetim birimlerinin kurum içinde denetlenen kişilerle hiyerarşik olarak denetleyen kişiler denetlenen kişilerce üstündür. Bundan dolayı ast üst ilişkisinin bulunduğu kurumlar da yapılan denetim de iç denetim türüdür. (İnan, 1997)

Dış Denetim

İlgili kurum veya kuruluşun bünyesinde oluşturulan bağımsız yapılarla gerçekleştirilen denetime iç denetim, kurum veya kuruluşun işlevsel ve örgütsel hiyerarşisi ile ilgisi bulunmayan ve onun dışında kalan kişi veya kurumlarca yapılan denetime de dış denetim adı verilmektedir (Polat, 2003: 74). Bununla beraber dış denetim literatüre bakıldığında kurumların finans tabloları ve başka bilgilerin, finans raporlarının standartlara uygun olup olmadığını doğruluğu konusunda ilgilenen kuruluş tarafından yetki verilmiş bağımsız denetçiler tarafından yapılan denetim türüdür. Dış denetim kanun hükümlerine göre ya da iş sahiplerinin veya yöneticilerin isteğiyle yapılabilir. Ülkemizde dış denetimi anayasa da belirtilen mevzuata göre Sayıştay kamu kurumlarının dış denetimiyle sorumlu kuruluştur. Sayıştay dış denetimi Türkiye Büyük Millet Meclisi (TBMM) adına yapar.

5018 sayılı Kanununun 68 inci maddesine göre Sayıştay tarafından yapılacak harcama sonrası dış denetimin amacı, genel yönetim kapsamındaki kamu idarelerinin hesap verme sorumluluğu çerçevesinde, yönetimin mali faaliyet, karar ve işlemlerinin; kanunlara, kurumsal amaç, hedef ve planlara uygunluk yönünden incelenmesi ve sonuçlarının Türkiye Büyük Millet Meclisine raporlanmasıdır (Bozkurt, 2013).

Bağımsız Denetim

Finansal tabloların güvenilirliği konusunda makul bir güvence veren bağımsız denetim; bir işletmenin ekonomik faaliyetleri sonucunda hazırlanan finansal tablo ve diğer finansal bilgilerin önceden belirlenmiş ölçüt olan Genel Kabul Görmüş Muhasebe İlkeleri (GKMİ) ve Türkiye Muhasebe Standartlarına (TMS/TFRS) uygunluğu ve doğruluğunun makul güvence sağlayacak yeterli ve uygun bağımsız denetim kanıtları ile bağımsız denetim standartlarında öngörülen gerekli tüm bağımsız denetim tekniklerinin uygulanarak defter, kayıt ve belgeler üzerinden değerlendirilmesi ve sonuçlarının bir rapora bağlanmasıdır (Selimoğlu, 2012).

Uluslararası Denetim

Dünyada artan insan hakları ihlallerine, dünyanın doğal güzelliklerinin korunmasında, demokrasi ihlallerinde ve terörizm gibi uluslararası bir unsur haline gelen konularda ayrıca devletlerin kendi içinde çözemediği konuların uluslararası kuruluşlar eliyle çözümlenmesi uluslararası denetim kapsamında ele alınmaktadır. Önemi gittikçe artan bu kuruluşların bir baskı aracı niteliğinde olup, üye devletlerin ulusal politikalarına yön vererek beraberinde uluslararası denetimi ortaya koymaktadır.

Uygulama Zamanına Göre Denetim

Kurumların yaptıkları iş ve işlemlerden yarar sağlamak amacıyla yaptıkları denetimin zamanı iyi ayarlanması gerekir. Ne sık aralıklarla ne de az yapılmalıdır. Kurumların içeriğine uygun zamanlarda yapılacak faaliyetlerin hazırlığı esnasında kararların alınacağı zamanlarda kararların uygulamaya geçtiği sırada ve uygulama bittikten sonra denetim yapılabilir.

Uygunluk Denetimi

Bir kurumun finans işlemleri ile diğer yaptığı faaliyetlerin mevzuatta belirtilen ölçütlere göre yapılıp yapılmadığının denetlenmesidir. Uygunluk denetimi yapılırken kurumun kendi içerisinde belirlediği ölçütlere göre veya kurum dışında mevzuatlarla belirlenen ölçütlere göre uygunluk denetimi yapılabilir. Bir başka ifadeyle kurumun veya yasaların belirlediği kurallara uyulup uyulmadığının denetlenmesi olayıdır.

Yerindelik Denetimi

Basit bir şekilde tanımlamak gerekirse yerindelik denetimi kurum işlemlerinin ve kişilerin yaptığı işlerin hukuksal kurallara göre yapılıp yapılmadığını veya bunların ne şekilde yapılması gerektiğini anlatan denetim türüdür. Yerindelik denetimde amaç kamu yararını gözetmektir. Bu denetim okul denetimi tarafından yapılır (Bozkurt, 2013).

Finansal Denetim

Bir işletmenin mali tablolarını daha önce belirlenen ölçütlere uygun olup olmadığını saptamak suretiyle işletmenin mali tablolarını inceleyen denetim türüne finansal denetim denir. Finansal denetimi bağımsız denetçi kişilerce veya kamu denetçileri yapabilmektedir (Bozkurt, 2013).

Ekonomik Denetim

Kurumlarda finansal denetim, uygunluk denetimi ve performans denetiminin birlikte yapıldığı elde edilen verilerin doküman haline getirildiği denetim türüdür. Ekonomik denetim kurumların iş ve işlemlerinin yürürlükteki yönetmeliklere göre hareket edip etmediğini ve mali tabloların herkes tarafından kabul edilmiş kurallara ve ölçütlere uyulup uyulmadığını tespit etmekte, diğer taraftan kurumlara gönderilen ödeneklerin verimli kullanılıp kullanılmadığını, tasarruflu davranılıp davranılmadığını tespit ederek bu yönde tavsiyelerde bulunulan denetim türüdür.

Faaliyet Denetimi

Faaliyet denetimi; bir işletmenin tamamının veya bir biriminin faaliyetlerinin etkin ve verimli çalışıp çalışmadığının değerlendirilmesi amacıyla tarafsız olarak kanıt toplanması, değerlendirilmesi ve sonuçların üst yönetime raporlanması sürecidir (Şengür, 2010).

Performans Denetimi

Kurumlar faaliyetlerinde başarılı olmak için planlar ve başarıya ulaşmak için daha önce belirli ölçütler oluşturmalıdır. Performans denetimi yapılan faaliyetlerin sonuçları yapılan planlara ne kadar uyulduğunu ve belirlenen ölçütlere ne kadar ulaşıldığını anlamak için yapılmaktadır (Kubalı, 1999).

Denetimin Özellikleri

Denetim ihtiyaçlara cevap verecek şekilde olmalıdır. Denetim kendisinden beklediğimiz işlevleri yerine getirebilen, iyileştirici ve örgütün faaliyetlerine olumlu katkı sağlayan bir işleve sahip olmalıdır.

Denetimden istenilen hedeflere ulaşılabilmesi için denetimin sahip olması gereken özellikler olması gerekir.

- ✓ Denetim amaçlara ve planlara dayanmalıdır.
- ✓ Geçerli ve güvenilir olmalıdır
- ✓ Esnek olmalıdır.
- ✓ Ekonomik olmalıdır.
- ✓ Düzeltici olmalıdır.
- ✓ Sık sık gözden getirilmelidir.
- ✓ Uzman ve bağımsız kişiler tarafından yapılır.
- ✓ Kapsayıcı olmalıdır.
- ✓ Objektif olmalıdır.
- ✓ Denetim zaman açısından kısa olmalıdır, yalnız denetim belirlenen amaçlara ulaşılacak kadar süre tanınması gereklidir.
- ✓ Denetilecek kurum ve kuruluşlar uygun sürelerde denetim faaliyetleri yapılmalıdır.
- ✓ Denetimin raporu kısa zamanda hazırlanmalı ve ilgililerce imzalanıp onaylanmalıdır.
- ✓ Raporda eğer eksiklikler bulunursa düzeltilmelidir.
- ✓ Hazırlanacak raporun okunabilir ve anlaşılabilir düzeyde olması gerekir.
- ✓ Denetim makul bir şekilde yapılmalıdır. Önceden belirlenmiş ölçütler yoksa denetimin düzgün bir şekilde yapılmamasına neden olur.
- ✓ Denetim yapıldığında belirli planlı hedefler dahilinde olmalıdır. Hedeflere ve planlara dayanmadan gelişigüzel değerlendirmelere neden olur. Bundan dolayı denetimden beklenen fayda yerine denetim faaliyeti ile ilgili olumsuz düşüncelere neden olur.
- ✓ Denetim yapıcı olmalıdır. İyileştirici eylemleri kestirmelidir (Bozkurt, 2013).

YÖNTEM

Bu bölümde; öncelikle araştırmanın yöntemi hakkında açıklamalar yapılmıştır. Bu bağlamda ilk olarak, araştırma modeli ifade edilmiştir. Ardından araştırmanın evren ve örneklem tanıtılmıştır. Daha sonra, araştırma verilerinin toplanma yöntemi belirtilmiştir. Son olarak, araştırma sürecinde toplanan verilerin analizinde kullanılan analiz türüne değinilmiştir.

Araştırma Modeli

Araştırma Akçakale ilçesinde bulunan okulların yöneticilerinin iş sağlığı ve güvenliği denetimlerine yönelik görüşlerini tespit etmek amacıyla yapılan nitel bir çalışma örneğidir. Nitel araştırma tekniklerinin seçilmesinin nedeni ayrıntılı şekilde incelenmesine imkân verecek şekilde bilgi toplayarak, araştırmaya katılanların kişisel düşüncelerini, tecrübelerini ve tutumlarını ilk elden öğrenerek, mevcuttaki durumların anlaşılmasını sağlamak açısından imkân verir. Nitel araştırma yöntemlerinden “Fenomonolojik Olgu Bilim Çalışması” modelidir. Fenomonolojik Olgu Bilim Çalışması bir veya birkaç durumu kendi sınırları içinde bütüncül olarak analiz etme imkânı vermektedir (Yıldırım & Şimşek, 2016, s. 41).

Evren ve Örneklem

Araştırma evrenini Şanlıurfa ili Akçakale ilçesi okul yöneticilerinden oluşmaktadır. Araştırma örneklemini ise 2022 -2023 eğitim öğretim yılında Şanlıurfa ili Akçakale ilçesinde tesadüfi örnekleme yöntemi ile seçilen 20 okul yöneticisinden oluşmaktadır.

Veri Toplanması

Araştırmada kullanılan yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Görüşmeler esnasında katılımcılara esneklik sağlayarak hazırlanan soruları yeniden düzenlenmesine ve tartışılmasına olanak sağlar. Bu gibi görüşmelerde, katılımcıların da araştırma üzerine kontrolleri vardır. Görüşme formları hazırlanırken konuyla ilgili alanyazın taraması yapılmıştır. Alanyazın taraması sonucunda görüşme formları hazırlanmıştır. Görüşmeler öncesinde kamu kurum çalışanları ile görüşülerek uygun zaman ve ortam temin edilmiştir. Katılımcılarla yapılan görüşmeler yaklaşık 30 dakikada yapılmıştır. Daha görüşmeler yapılmadan önce araştırma ve konu hakkında katılan kişilere ön bilgi verilerek içten bir hava da olup cevap vermeleri için güven ortamı oluşması sağlanmıştır. Görüşmeler önceden hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme formu sunularak yazılı görüş belirtmesi şeklinde yapılmıştır.

Verilerin Çözümlemesi

Akçakale İlçesindeki okulların yöneticilerinin denetim faaliyetlerine ilişkin görüşlerini tespit etmek için toplanan araştırma verileri, betimsel analiz ile çözümlenmiştir. Veri çözümlemesi esnasında, betimsel analize dayalı olarak görüşme formları incelenerek sınıflandırma yapılmıştır. Tekrar eden her içeriğin frekans (N) ve yüzde değerleri (%) hesaplanmıştır.

BULGULAR

Katılımcılarına Ait Bulgular

Katılımcılara ait kişisel bilgiler aşağıdaki tabloda analiz edilmiştir.

Tablo 1: Katılımcılara Ait Veriler

Katılımcılar	Cinsiyet	Çalıştığı Kurum Adı	Mezuniyeti	Kıdem	Yaş	Kurumda ki Çalışan Sayısı	Son Beş Yılda Denetim Gördüğü
Katılımcı 1	Erkek	İlkokulu	Lisans	5	20-30	15	Evet
Katılımcı 2	Erkek	İlkokulu	Lisans	8	31-40	10	Evet
Katılımcı 3	Erkek	İlkokulu	Lisans	7	20-30	11	Evet
Katılımcı 4	Erkek	Anaokulu	Lisans	8	31-40	12	Evet
Katılımcı 5	Kadın	Lise	Lisans	12	31-40	12	Evet
Katılımcı 6	Kadın	Ortaokul	Lisansüstü	8	31-40	24	Evet
Katılımcı 7	Erkek	Ortaokul	Lisansüstü	9	31-40	25	Evet
Katılımcı 8	Erkek	Ortaokul	Lisansüstü	10	31-40	30	Evet
Katılımcı 9	Erkek	İlkokul	Lisansüstü	10	31-40	30	Evet
Katılımcı 10	Kadın	İlkokul	Lisans	12	31-40	35	Evet
Katılımcı 11	Kadın	Ortaokul	Lisansüstü	6	20-30	25	Evet
Katılımcı 12	Erkek	İlkokul	Lisans	5	20-30	30	Evet
Katılımcı 13	Erkek	Lise	Lisans	8	31-40	27	Evet
Katılımcı 14	Erkek	Ortaokul	Lisans	8	31-40	20	Evet
Katılımcı 15	Kadın	Anaokulu	Lisans	12	31-40	15	Evet
Katılımcı 16	Erkek	İlkokul	Lisans	7	20-30	15	Evet
Katılımcı 17	Erkek	Anaokulu	Lisans	10	31-40	15	Evet
Katılımcı 18	Erkek	Ortaokul	Lisansüstü	10	31-40	27	Evet
Katılımcı 19	Erkek	Ortaokul	Lisansüstü	12	31-40	25	Evet
Katılımcı 20	Erkek	Lise	Lisans	10	31-40	22	Evet

Tablo 1 incelendiğinde katılımcıların 15 (%75) kişi erkek, 5 (%25) kadın çalışan katılımcı olarak belirtilmiştir. Katılımcılardan 3 (%15) kişi ana okullarda, 7 (%35) kişi ilkokullarda, 7 (%35) kişi ortaokullarda ve 3 (%15)

kişi ise liselerde yönetici olarak görev yapmaktadır. Okullarda görev yapan yöneticilerimiz eğitim durumları değerlendirildiğinde ise lisansüstü düzeyinde 7 (%35) kişi ve lisans düzeyinde olan yönetici sayımız 13 (%65) kişi olarak belirlenmiştir. Katılımcıların kıdemleri analiz edildiğinde 5 yıllık yönetici sayısı 2 (%10), 6 yıllık 1 (% 5), 7 yıllık 2 (% 10), 8 yıllık 5 (%25) kişi, 9 yıllık 1 (%5) kişi, 10 yıllık 5 (%25) kişi ve 12 yıllık kıdemi olan yönetici sayımız ise 4 (%20) kişi olarak gözlemlenmiştir. Katılımcıların yaş aralıkları analiz edildiğinde 5 (%25) kişi 20 - 30 yaş aralığında ve diğer 15 (%75) katılımcı ise 31- 40 yaş aralığında olduğu görülmüştür. Katılımcıların okullarında çalışan sayısı değerlendirildiğinde ise 10 çalışanı olan kurum sayısı 1 (%5), 11 çalışanı olan kurum sayısı 1 (%5), 12 çalışanı olan 2 (%10), 15 çalışanı olan 4 (%20), 20 çalışanı olan 1 (% 5), 22 çalışanı olan 1 (% 5), 24 çalışanı olan 1 (%5), 25 çalışanı olan 3 (%15), 27 çalışanı olan (%10) , 30 çalışanı olan 3 (%15) ve 35 çalışanı olan kurum sayısı 1 (%5) olarak gözlemlenmiştir. Son beş yıl içerisinde bütün katılımcıların okullarında denetim gördüğü belirlenmiştir.

Araştırmanın Birinci Alt Problemine İlişkin Bulgular

Tablo 2: Katılımcıların İş Sağlığı ve Güvenliği Denetiminin Amacına İlişkin Görüşler.

“Sizce denetimin amacı ne olmalıdır?”	Frekans (N)	Yüzde (%)
Katılımcılar tarafından verilen cevaplar		
Okullarda iş sağlığı ve güvenliğini artırma	16	80
Yöneticilerin iş sağlığı ve güvenliğini konusundaki başarısını ölçme	4	20

Araştırmanın birinci alt probleminde “Sizce denetimin amacı ne olmalıdır?” sorusuna cevap aranmıştır. Tablo 2 incelendiğinde katılımcılardan 16 kişi (%80) Okullarda iş sağlığı ve güvenliği temasını savunurken, 4 (%20) kişisi Yöneticilerin iş sağlığı ve güvenliğini konusundaki başarısını ölçme tezini destekleyici cevaplar gelmiştir.

Tablo 3: İş Sağlığı ve Güvenliği Denetiminin Okulların Gelişimine Etkisine İlişkin Görüşler.

“İş Sağlığı ve Güvenliği denetiminin okulların gelişimine etkisine ilişkin düşünceleriniz nelerdir?”	Frekans (N)	Yüzde (%)
Katılımcılar Tarafından verilen cevaplar		
Okulların eksik ve güçlü yanlarını fark ederek kendilerini düzeltme ve geliştirme imkânı sağlar.	10	50
Öğrenci ve öğretmenin okul ortamındaki olabilecek kazların önüne geçer.	6	30
Daha sağlıklı bir eğitim ortamının oluşmasına katkı sağlar. Bu durumda eğitim olumlu katkı sağlar.	4	20

Araştırmanın ikinci alt probleminde “İş Güvenliği ve Sağlığı denetiminin okulların gelişimine etkisine ilişkin düşünceleriniz nelerdir?” sorusuna cevap aranmıştır. Tablo 3 incelendiğinde katılımcıların 10 (%50) kişisi Okulların eksik ve güçlü yanlarını fark ederek kendilerini düzeltme ve geliştirme imkanı bulurlar, 6 (%30) kişisi öğrenci ve öğretmenin okul ortamındaki olabilecek kazların önüne geçer, 4 (%20) kişi ise daha sağlıklı bir eğitim ortamının oluşmasına katkı sağlar görüşünü destekleyici cevaplar vermişlerdir.

Tablo 4: Katılımcıların Denetimi Gerçekleştiren İş Güvenliği ve Sağlığı Uzmanlarının Tutum ve Davranışlarına İlişkin Görüşler.

“İş Güvenliği ve Sağlığı denetim uzmanlarının (Denetçi/ Denetmen/ Müfettiş) size ve kurumunuza ilişkin tutumlarına/ davranışlarına dair görüşleriniz nelerdir?”	Frekans (N)	Yüzde (%)
Katılımcıların vermiş olduğu cevaplar		
Denetim uzmanlarının sakin tavır ve açıklayıcı bilgilendirmeleri esnasındaki davranışları uygundur.	7	35
Olumlu anlamda geliştiren ve öğreten tutumları vardır.	6	30
Denetimlerini ciddiyetle yapmaları bizim için daha iyidir.	7	35

Araştırmanın üçüncü alt başlığı olan “İş Güvenliği ve Sağlığı denetim uzmanlarının (Denetçi/ Denetmen/ Müfettiş) size ve kurumunuza ilişkin tutumlarına/ davranışlarına dair görüşleriniz nelerdir?” sorusuna cevap aranmıştır. Tablo 4 incelendiğinde katılımcılardan 7 (%35) kişisi “Denetim uzmanlarının sakin tavır ve açıklayıcı bilgilendirmeleri esnasındaki davranışları uygundur.”, 6 (%30) kişi “Olumlu anlamda geliştiren ve öğreten tutumları vardı.”, 7 (%35) kişi ise “Denetimlerini ciddiyetle yapmaları bizim için daha iyidir.” şeklinde cevaplanmıştır.

Tablo 5: Katılımcıların İş Güvenliği ve Sağlığı Denetimlerinin Kuruma Sağladığı Faydalara İlişkin Görüşler.

“Okulların denetlenmesinin kuruma sağladığı faydalar ya da zararlar olduğunu düşünüyor musunuz?”	Frekans (N)	Yüzde (%)
Katılımcıların vermiş olduğu cevaplar		
Eksikleri daha net görmemiz açısından faydalı olduğunu düşünüyorum.	11	55
Okulların İş Güvenliği ve Sağlığı uzmanları tarafından sıklıkla denetlenmesi gerektiğini düşünüyorum	5	25
Faydalıdır. Çünkü riskleri görmemizi ve değerlendirmemize yardımcı oluyor.	4	20

Araştırmanın dördüncü alt başlığı olan “Okulların denetlenmesinin kuruma sağladığı faydalar ya da zararlar olduğunu düşünüyor musunuz?” sorusuna cevap aranmıştır. Tablo 5 incelendiğinde katılımcılardan 11 (%55) kişi “Eksikleri daha net görmemiz açısından faydalı olduğunu düşünüyorum.” , 5 (%25) kişi “Okulların İş Güvenliği ve Sağlığı uzmanları tarafından sıklıkla denetlenmesi gerektiğini düşünüyorum. Denetim sonrası eksiklikler kısmen de olsa tamamlanmaktadır.” , 4 (%20) kişi ise “Faydalıdır. Çünkü riskleri görmemizi ve değerlendirmemize yardımcı oluyor.” şeklinde cevaplamışlardır.

Tablo 6: Katılımcıların Okullarda Yapılan İş Güvenliği ve Sağlığı Denetiminin Hangi Aralıklar Yapılması Gerektiğine İlişkin Görüşler.

“Okullarda yapılan İş Güvenliği ve Sağlığı Denetiminin hangi aralıklarla yapılması gerektiği hakkında neler düşünüyorsunuz?”	Frekans (N)	Yüzdelerik (%)
Katılımcıların vermiş olduğu cevaplar		
Her dönem en az iki defa denetim yapılması gerektiği düşüncesindeyim	6	30
Üç aylık periyotlarla yapılmalıdır.	3	15
Aylık yapılması gerekmektedir.	11	55

Araştırmanın beşinci alt başlığı olan “Okullarda yapılan İş Güvenliği ve Sağlığı Denetiminin hangi aralıklarla yapılması gerektiği hakkında neler düşünüyorsunuz?” sorusuna cevap aranmıştır. Tablo 6 incelendiğinde cevaplar değişkenlik göstermiş 6 (%30) katılımcı 1 yıllık eğitim-öğretim döneminde 2 defa yapılması gerektiği, 3 (%15) katılımcı ise denetimlerin 3 ayda bir olacak şekilde yapılması gerektiğini, 11 (%55) kişi ise denetimlerin ayda bir yapılması gerektiği söylemişlerdir.

Tablo 7: Katılımcıların İş Güvenliği ve Sağlığı Denetimlerinden Önce Hazırlık Yapmalarına İlişkin Görüşler.

Denetim sürecinde kurumunuzda bazı hazırlıklar yapılmakta mıdır?	Frekans (N)	Yüzdelerik (%)
Katılımcıların vermiş olduğu cevaplar		
Evet, ise Ne Gibi Hazırlıklar Yapılmaktadır?	9	45
Hayır Yapılmamaktadır	11	55

Araştırmanın altıncı alt başlığı olan “Denetim sürecinde kurumunuzda bazı hazırlıklar yapılmakta mıdır?” sorusuna cevap aranmıştır. Eğer cevabınız evet ise ne gibi hazırlıklar yapılmaktadır?” sorusuna verilen cevaplardan 11 (%55) katılımcının hazırlık yapmadıkları genelde her zaman hazır oldukları dile getirilmiştir. 9 (%45) katılımcının ise hazırlık yaptıkları görülmüştür.

Tablo 8: Katılımcıların İş Güvenliği ve Sağlığı Denetimlerinde Denetim Esnasında Unutmadıkları Bir Anısına İlişkin Görüşleri.

Unutmadığımız bir denetim anınız var mıdır?	Frekans (N)	Yüzdelerik (%)
Katılımcıların vermiş olduğu cevaplar		
Evet Vardır	4	20
Hayır	16	80

Araştırmanın yedinci alt başlığı olan “Unutmadığımız bir anınız var mıdır? Varsa yazar mısınız?” sorusuna cevap aranmıştır. Tablo 8 incelendiğinde katılımcılardan 4 (%20) kişi “Evet unutmadığımız bir denetim anımız vardır.” Katılımcılardan 16 (%80) kişi ise “İş Sağlığı ve Güvenliği denetimleri esnasında unutmadığımız bir anımız yoktur.” şeklinde cevaplamışlardır.

Tablo 9: Katılımcıların İş Sağlığı ve Güvenliği Denetimlerinde Kullanılan Kontrol Çizelgelerine İlişkin Görüşler.

Denetimlerde kullanılan kontrol çizelgelerini yeterli görüyor musunuz?	Frekans (N)	Yüzdelerik (%)
Katılımcıların vermiş olduğu cevaplar		
Evet iş sağlığı ve güvenliği denetimlerinde kullanılan kontrol çizelgelerindeki kriterleri yeterli buluyorum.	12	60
Hayır yeterli görmüyorum kontrol çizelgelerini az buluyorum. Kontrol çizelgelerindeki sorular artırılabilir.	2	10
Hayır, kontrol çizelgelerini fazla buluyorum. İş sağlığı ve güvenliği denetimlerinde kullanılan kontrol çizelgelerindeki kriterler düşürülebilir.	6	30

Araştırmanın sekizinci alt başlığı olan “Denetimlerde kullanılan kontrol çizelgelerini yeterli görüyor musunuz?” sorusuna cevap aranmıştır. Tablo 9 incelendiğinde katılımcılardan 12 (%60) kişi “Evet iş sağlığı ve güvenliği denetimlerinde kullanılan kontrol çizelgelerindeki kriterleri yeterli buluyorum” , 2 (%10) “Hayır yeterli görmüyorum kontrol çizelgelerini az buluyorum. Kontrol çizelgelerindeki sorular artırılabilir.” , 6 (%30) kişi ise “Hayır, kontrol çizelgelerini fazla buluyorum. İş sağlığı ve güvenliği denetimlerinde kullanılan kontrol çizelgelerindeki kriterler düşürülebilir.” şeklinde cevaplamışlardır.

Tablo 10: Katılımcıların İş Sağlığı ve Güvenliği Denetimleri İçin Özel Bir Bütçe Ayrılmasına İlişkin Görüşler.

Sizce İş sağlığı ve güvenliği çalışmaları için ayrılan özel bütçeyi yeterli görüyor musunuz?	Frekans (N)	Yüzdelerik (%)
Katılımcıların vermiş olduğu cevaplar		
İş sağlığı ve güvenliği denetimleri için ayrılan bütçeyi yeterli görüyorum. Özel bir bütçe ayrılmasına gerek yoktur.	2	10
Hayır iş sağlığı ve güvenliği denetimleri için ayrılan bütçeyi yeterli görmüyorum. Özel bir bütçenin ayrılmasına ihtiyaç olduğunun düşünmüyorum.	18	90

Araştırmanın dokuzuncu alt başlığı olan “Sizce İş Sağlığı ve Güvenliği çalışmaları özel bir bütçe ayrılmalı mıdır?” sorusuna cevap aranmıştır. Tablo 10 incelendiğinde katılımcılardan 18 (%90) kişi “Hayır iş sağlığı ve güvenliği denetimleri için ayrılan bütçeyi yeterli görmüyorum. Özel bir bütçenin ayrılmasına ihtiyaç olduğunun düşünmüyorum” , 2 (%10) kişi ise “İş sağlığı ve güvenliği denetimleri için ayrılan bütçeyi yeterli görüyorum. Özel bir bütçe ayrılmasına gerek yoktur.” şeklinde cevaplanmıştır.

SONUÇ VE TARTIŞMA

Akçakale ilçesinden araştırmaya katılan yöneticilerin araştırmanın birinci sorusu “Sizce denetimin amacı ne olmalıdır.” olan soruya verilen cevapların geneli İş Sağlığı ve Güvenliği denetimlerinin okulun İş Sağlığı ve Güvenliği standartlarını yükseltip okulları daha güvenli hale getirmek olarak görülmüştür.

Katılımcılar araştırmanın ikinci sorusu olan “İş Sağlığı ve Güvenliği Denetiminin Okulların gelişimine etkisine ilişkin düşünceleriniz nelerdir. “verilen cevapların genel itibariyle yapılan denetim okulların iş sağlığı ve güvenliği standartlarına ulaşması konusunda olumlu katkıları olduğu dile getirilmiştir.

İş Sağlığı ve Güvenliği Denetimi okullarda faaliyetlerinin planlanan amaçlara, iş sağlığı ve güvenliği standartları uygunluğunu güvenceye almak amacıyla incelenmesi olayıdır. İnceleme yapmanın amacı eksiklikleri belirleyerek düzeltmeler yapmak ve bu sayede daha iyi bir yönetim ortamı sağlamaktır.

Okullarda düzgün bir denetim mekanizması olursa yönetime çokça fayda sağlayacaktır. Başarılı bir okulun planlanan hedefler doğrultusunda etkin bir şekilde hareket etmesi gerekir. Bu da denetim ile gerçekleşebilir. Bundan dolayı denetim her okul için bir zorunluluktur. Başarılı olamamış belirlenen hedeflere ulaşamamış okulların bunun nedenini araştırmak da denetim sayesinde gerçekleşebilir.

Mevcut durumların değerlendirilmesi kapsamında olan bu çalışma okullarda yapılan denetim faaliyetlerine ilişkin çalışanların görüşleri ve önerileri üzerinde durulmuştur. Çalışmada örnek kitle olarak 20 okul yöneticisi üzerinde yapılan araştırmada, okul yöneticilerinin çalışanlarının denetim faaliyetlerine ilişkin görüşleri ve önemine ilişkin vermiş olduğu cevaplar genel olarak aşağıdaki konular üzerinde durmuşlardır.

- ✓ Denetim faaliyetlerinin amacı okulların İş Sağlığı ve Güvenliği standartlarına ulaşması katkı sağlamalıdır.
- ✓ Denetim faaliyetleri sayesinde okulların İş Sağlığı ve Güvenliği etkililiği ve verimliliğinin artmasından,
- ✓ Denetimleri gerçekleştirenlerin uzmanların tutumlarının olumlu ve yapıcı olması İş Sağlığı ve Güvenliği standartlarına ulaşmasına katkı sağladığı,
- ✓ İş Sağlığı ve Güvenliği alanında yapılan denetim faaliyetleri eksiklikleri belirleme ve risk değerlendirme konusunda fayda sağlayarak, risklerin bertaraf ya da azaltma konusunda fayda sağladığı,
- ✓ İş Sağlığı ve Güvenliği alanında yapılan denetimleri hangi sıklıkla yapılması konusunda bilgi verdiği,
- ✓ Okulların denetimden önce bazı hazırlıkların yapıldığı dile getirilmiş,
- ✓ Okul yöneticilerinin unutamadıkları bir denetim sürecinin olup olmadığı,
- ✓ Genel itibariyle kullanılan kontrol çizelgelerinin yeterli olduğu,

Araştırmaya katılan okul yöneticilerinin İş Sağlığı ve Güvenliği faaliyetleri için okullara ayrı bütçe okul yöneticilerinin denetim faaliyetleri ile ilgili genel olarak önerilerinde denetim faaliyetleri sürekli yapılmasını, kurumlarının başarısı için denetim faaliyetlerinin vazgeçilmez olduğunu belli aralıklarla denetim faaliyetlerinin gerçekleştirilmesi, iş sağlığı ve güvenliği faaliyetleri için ayrı bir bütçenin ayrılması gerektiği önerisinde bulunmuşlardır. Genel olarak bakıldığında Okul yöneticilerinin okul denetim faaliyetlerinin daha iyi bir şekilde yerine getirilmesi bakımından olumlu görüş bildirmişlerdir.

ÖNERİLER

Araştırmanın tümü değerlendirildiğinde son olarak şunları söyleyebiliriz; İş sağlığı ve güvenliği alanında yapılan denetimlerin okul yöneticilerine rehber olması gereklidir. İş sağlığı ve güvenliği alanında okullarda yapılan denetimlerin okulun iş sağlığı ve güvenliğini tehdit eden risklerin yok edilmesi ya da riskleri düşürücü etkisi konusunda fayda sağlamaktadır. Denetim esnasında iş sağlığı ve güvenliği uzmanların olumlu ve yapıcı tavır sergilemeleri gerekmektedir iş sağlığı ve güvenliği denetimlerinin sık aralıklarla yapılması okulları iş sağlığı ve güvenliği açısından daha dinamik tutacaktır. Okul Yöneticilerinin sadece denetimden kısa bir süreliğine değil de her zaman kendi kurumlarını iş sağlığı ve güvenliği standartlarında tutarak denetime hazır hale getirilmelidir. Öğrenciler ve diğer paydaşlar üzerinde iş sağlığı ve güvenliği alanında olumlu bir etki bırakmak için farkındalık yaratıcı etkinlikler ve acil durum tatbikatları yapmaları gerekmektedir. İş sağlığı ve güvenliği alanında yapılması gereken faaliyetlerin zamanında ve başarılı bir şekilde yapılabilmesi için kesinlikle okullarda özel bütçe oluşturması gerekmektedir.

KAYNAKÇA

Akpınar, M. (2011). “Denetim Anlayış ve Metodolojisinde Değişimin Adı: “İç Denetim”, Sosyal Bilimler Dergisi, 7(14), 285-305.

- Akyel, R. (2010). Kamu Yönetiminde Etkinlik Arayışı: Etkin Kamu Yönetimi İçin Etkin Denetimin Gerekliliği, Türk İdare Dergisi, Sayı 466, 11-16.
- Bozkurt,P. (2013). Denetim Kavramı ve Denetim Anlayışındaki Gelişmeler, Türkiye ve Ortadoğu Amme İdaresi Enstitüsü, Sayı 12, 11-17.
- Gerekan, B. (2010) Kamu Kurumlarında İç Denetim Faaliyetlerinin Yerine Getirilmesine ve Önemine Kamu İç Denetçilerine Yönelik Bir Durum Değerlendirme Çalışması, Sosyal Bilimler Elektronik Dergisi, 1(14), 12-15.
- İnan, A. (1997). İç Denetim ve Dış Denetim Kuruluşları Arasındaki İlişkilerin Geliştirilmesi”, Sayıştay Dergisi, 4(25),43–59.
- Kebeli, Ahmet.(2012). Kamu İç Denetiminde Kurumsal Performans Denetimi, TODAİE Kamu Yönetimi Yayınlanmamış Yüksek Lisans Dönem Projesi.
- Kubalı, D. (1999), Performans Denetimi, Amme İdaresi Dergisi, 32(1),31–62.
- Polat, N.(2003). Saydamlık, Hesap Verme Sorumluluğu ve Denetimin Etkinliği, Sayıştay Dergisi, Sayı 49, 7-14.
- Sanal, R. (2002). Türkiye’de Yönetmelik Denetim ve Devlet Denetleme Kurulu, TODAİE Yayınları, No:314.
- Selimoğlu, S.(2012). Muhasebe Denetimi ve Mali Analiz, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi.
- Şengür, D. (2010), .Denetim, İstanbul Üniversitesi Açık ve Uzaktan Eğitim Fakültesi, İstanbul.
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2016). Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri. Ankara: Seçkin Yayıncılık.